

Šifra kandidata:

Državni izpitni center

M 1 9 2 7 0 1 1 1

JESENSKI IZPITNI ROK

EKONOMIJA

==== Izpitna pola 1 ====

Četrtek, 29. avgust 2019 / 90 minut

Dovoljeno gradivo in pripomočki:

Kandidat prinese nalivno pero ali kemični svinčnik, svinčnik, šilček, radirko, računalno in ravnilo.

Kandidat dobi list za odgovore.

SPLOŠNA MATURA

NAVODILA KANDIDATU

Pazljivo preberite ta navodila.

Ne odpirajte izpitne pole in ne začenjajte reševati nalog, dokler vam nadzorni učitelj tega ne dovoli.

Prilepite kodo oziroma vpišite svojo šifro (v okvirček desno zgoraj na tej strani in na list za odgovore).

Izpitna pola vsebuje 40 nalog izbirnega tipa. Vsak pravičen odgovor je vreden 1 točko.

Rešitve pišite z nalivnim peresom ali s kemičnim svinčnikom **v izpitno polo** tako, da obkrožite črko pred pravilnim odgovorom. Sproti izpolnite še **list za odgovore**. Vsaka naloga ima samo **en** pravičen odgovor. Če se zmotite, jasno označite, kateri je pravičen. Naloge, pri katerih bo izbranih več odgovorov, in nejasni popravki bodo ocenjeni z 0 točkami.

Zaupajte vase in v svoje zmožnosti. Želimo vam veliko uspeha.

Ta pola ima 16 strani, od tega 1 prazno.

1. Dobrina ima uporabno vrednost, kadar
 - A z njeno uporabo zadovoljimo potrebo.
 - B je dobrine na razpolago dovolj za vse uporabnike.
 - C lahko vsi uporabniki zadovoljijo potrebo na najboljši možen način.
 - D je dobrina vsestransko uporabna in pokriva potrebo prav vsakega uporabnika.

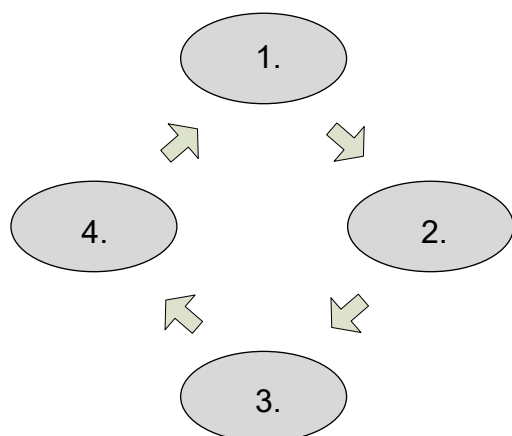
2. Jagode, ki jih na vrtu pridelala Majina babica, so
 - A kapitalna dobrina, saj jih babica pogosto predela v marmelado.
 - B naturalna dobrina zaradi pridelave na naravi prijazen način.
 - C komplementarna dobrina, saj zorijo na babičinem vrtu tudi borovnice, maline in robide.
 - D potrošna dobrina, s katero se najraje posladka Maja.

3. Peter bi rad kupil optimalno košarico dobrin z denarjem, ki ga ima. Cena dobrine A je 8 EUR, cena dobrine B pa 12 EUR. Če vemo, da je za Petra mejna koristnost pete enote dobrine A 20, mejna koristnost desete enote dobrine B pa 40, velja za njegovo izbiro:
 - A kombinacija pet enot dobrine A in deset enot dobrine B je za Petra optimalna, saj je mejna koristnost desete enote dobrine B večja kakor pete enote dobrine A.
 - B Peter mora zmanjšati nakup dobrine A in povečati nakup dobrine B, da bo prišel do optimalne košarice dobrin.
 - C Peter mora povečati nakup dobrine A in zmanjšati nakup dobrine B, da bo prišel do optimalne košarice dobrin.
 - D Peter mora povečati nakup obeh dobrin, saj sta njuni mejni koristnosti večji od njune cene.

4. Odgovor na temeljno ekonomsko vprašanje, kaj se bo v neki družbi proizvajalo in v kolikšnih količinah, pojasnjuje
 - A izbiro med različnimi dobrinami in storitvami ter njihovimi količinami.
 - B način, kako bodo podjetja proizvedla določeno količino dobrin.
 - C koliko podjetij naj sodeluje v proizvodnji določene dobrine.
 - D optimalno količino proizvodnje dveh dobrin, če izkoristi družba vse proizvodne dejavnike na najboljši možen način.

5. Slika prikazuje gospodarski proces.

Logično zaporedje faz gospodarskega procesa je:

- A 1 – razdelitev, 2 – proizvodnja, 3 – menjava, 4 – potrošnja.
 - B 1 – potrošnja, 2 – proizvodnja, 3 – razdelitev, 4 – menjava.
 - C 1 – proizvodnja, 2 – razdelitev, 3 – menjava, 4 – potrošnja.
 - D 1 – proizvodnja, 2 – menjava, 3 – razdelitev, 4 – potrošnja.
6. Za družbo z omejeno odgovornostjo je značilno, da
- A proizvaja le določeno količino dobrin, saj jo omejuje obseg proizvodnih dejavnikov.
 - B je njen kapital razdeljen na obveznice, ki ne kotirajo na borzi, kar pomeni, da lastniki le omejeno odgovarjajo.
 - C so družbeniki odgovorni za obveznosti družbe le v obsegu vloženega kapitala.
 - D si solastniki družbe neomejeno odgovornost za delovanje podjetja delijo.

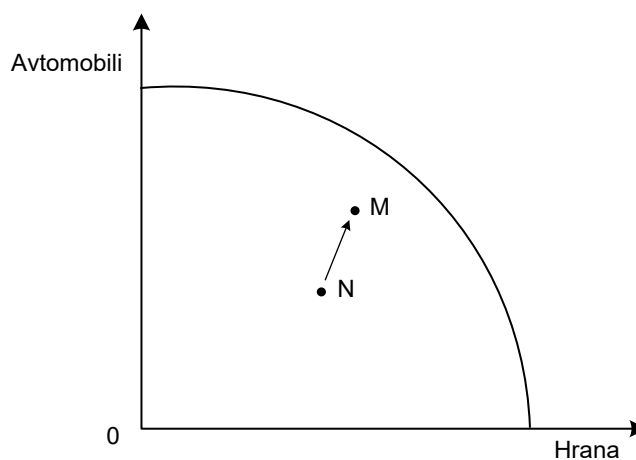

7. Preglednica prikazuje podatke o poslovanju podjetij Alfa in Beta za leto 2017.

	Alfa	Beta
Kapital (v EUR)	250.000	250.000
Prodajna cena izdelka (v EUR/kos)	20	21
Proizvedena in prodana količina izdelkov (v kosih)	25.000	26.000
Materialni stroški (v EUR)	240.000	242.000
Amortizacija (v EUR)	20.000	20.000
Stroški plač (v EUR)	222.000	267.250
Drugi stroški (v EUR)	5.500	5.250

Z analizo podatkov ugotovimo, da je

- A podjetje Beta ustvarilo 11.250 EUR dobička.
 - B poslovanje podjetja Alfa bolj ekonomično kot poslovanje podjetja Beta.
 - C podjetje Beta na vsak EUR vloženega kapitala ustvarilo 5 EUR dobička.
 - D poslovanje podjetja Beta donosnejše kot poslovanje podjetja Alfa.
8. Slika prikazuje krivuljo alternativnih možnosti proizvodnje (transformacijsko krivuljo) države Grandije.

Država se je iz točke N premaknila v točko M. Zato lahko trdimo, da

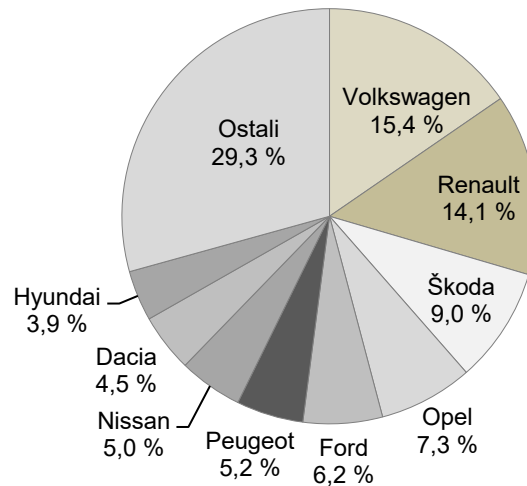
- A se je potrošnja prebivalstva povečala, tako da kupujejo več hrane, predvsem pa več avtomobilov kot v preteklosti.
- B so se dohodki prebivalstva povečali.
- C so se potrebe prebivalstva po hrani in avtomobilih povečale.
- D zaposluje več proizvodnih dejavnikov v proizvodnji hrane in avtomobilov.

9. Denarno izražene potroške vseh proizvodnih dejavnikov, ki so bili potrebni za določeno proizvodnjo, imenujemo
- A amortizacija.
 - B mejni stroški.
 - C proizvodni stroški.
 - D celotni izkupiček.
10. Povprečni celotni stroški (AC) so
- A stroški dodatnega proizvoda, ki jih dobimo kot razliko med AC_n in AC_{n-1} .
 - B vsota povprečnih variabilnih stroškov (AVC) in povprečnih fiksnih stroškov (AFC).
 - C razlika med mejnimi stroški (MC) in povprečnimi variabilnimi stroški (AVC).
 - D vsota variabilnih stroškov (VC) in fiksnih stroškov (FC).
11. Popolni konkurenci se najbolj približa trg
- A računalnikov.
 - B naftnih derivatov.
 - C kmetijskih pridelkov.
 - D oblačil.
12. Ana kupuje nov pametni telefon. Anini objektivni omejitvi pri nakupu telefona sta
- A njen dohodek in blagovna znamka telefona.
 - B cena telefona in njen dohodek.
 - C funkcije telefona in velikost ekrana.
 - D cena paketa in oglaševanje za ta paket.

13. Slika prikazuje trg novih osebnih vozil v Sloveniji v letu 2015.

(Vir: <https://www.amzs.si/motorevija/v-zarometu/trg/2016-01-29-slovenski-avtomobilski-trg-2015>. Pridobljeno: 10. 5. 2017.)

S slike razberemo, da je na slovenskem avtomobilskem trgu

- A popolna konkurenca.
 - B monopolistična konkurenca.
 - C oligopolna konkurenca.
 - D monopolna konkurenca.
14. Splošni zakon povpraševanja pravi, da se ob nespremenjenih okoliščinah
- A obseg povpraševanja po določenem blagu spreminja v isti smeri kot cena tega blaga.
 - B obseg povpraševanja po določenem blagu spreminja v nasprotni smeri kot cena tega blaga.
 - C obseg povpraševanja po določenem blagu spreminja neodvisno od spremembe cene blaga.
 - D obseg povpraševanja po določenem blagu spreminja v isti smeri kot dohodek potrošnikov.
15. Povpraševanje po nekaterih nujnih zdravilih je absolutno neelastično (togo). To pomeni, da
- A bodo ob podražitvi zdravil kupci zmanjšali nakup zdravil, vendar za manjši odstotek, kot se je povečala cena zdravil.
 - B bodo kupci ob podražitvi zdravil prenehali kupovati zdravila.
 - C bodo ob podražitvi zdravil kupci kupovali enako količino zdravil kot pred podražitvijo.
 - D se bodo kupci ob podražitvi zdravil preusmerili na cenejše, alternativne oblike zdravljenja.

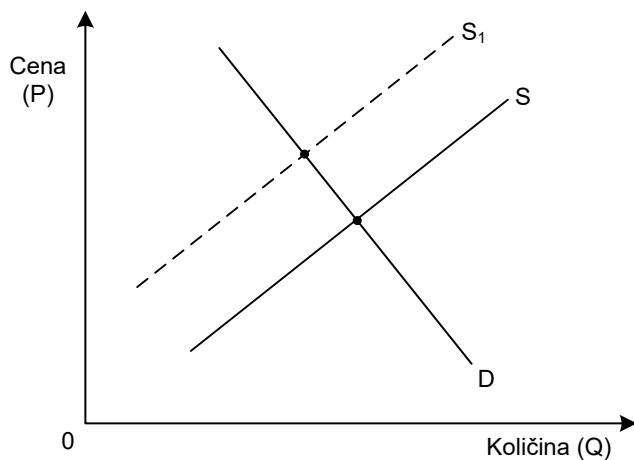

16. V preglednici sta prikazana obseg ponudbe in obseg povpraševanja po kolesih v manjšem slovenskem kraju.

Cena za kolo (v EUR)	Obseg povpraševanja po kolesih (v kosih)	Obseg ponudbe koles (v kosih)
200	610	480
250	590	510
300	550	550
350	540	600
400	510	660

Presežno povpraševanje pri ceni 250 EUR znaša

- A 150 koles.
 - B 100 koles.
 - C 80 koles.
 - D 60 koles.
17. Slika prikazuje trg grozdja v lanskem letu v Sloveniji.

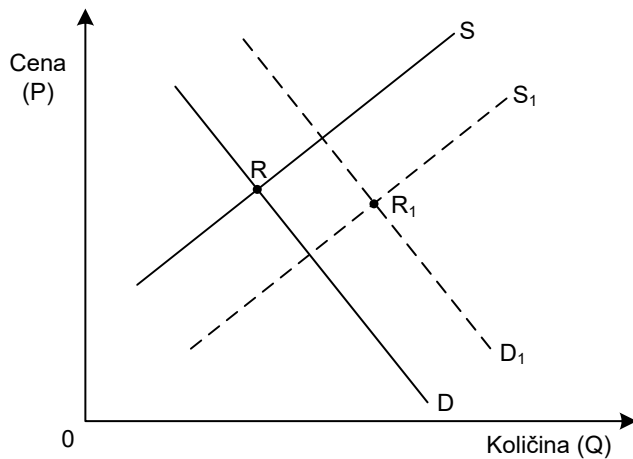

Premik krivulje ponudbe iz S v S_1 je posledica

- A povečane pridelave grozdja, ker želijo vinarji povečati izvoz vina.
- B manjše pridelave grozdja zaradi pozebe vinske trte.
- C manjšega povpraševanja po vinu zaradi zakonske omejitve pitja alkohola.
- D povečane ponudbe grozdja zaradi uvoza grozdja iz Italije.

18. Slika prikazuje trg nepremičnin.

Do spremembe tržnega ravnotežja iz točke R v R_1 je prišlo, ker

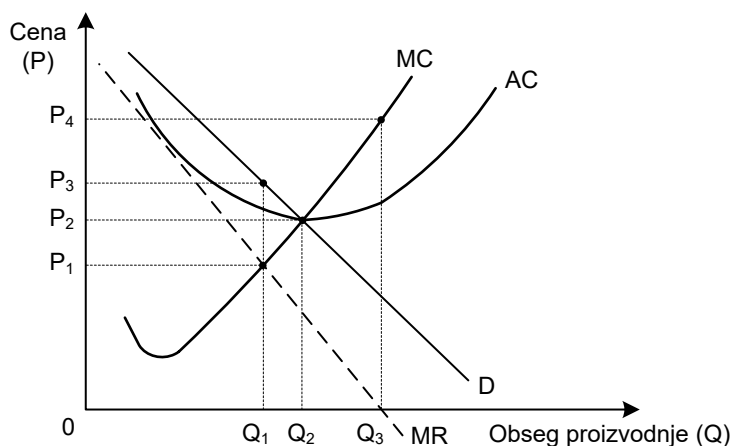
- A so gradbena podjetja povečala gradnjo novih stanovanj, banke pa so ponudile ugodne kredite za nakup nepremičnin.
 - B se je zaradi odselitve prebivalstva povečala ponudba rabljenih nepremičnin.
 - C so zaradi krize gradbena podjetja zmanjšala gradnjo novih stanovanj, manjša kupna moč prebivalcev pa je zmanjšala povpraševanje po nepremičninah.
 - D so gradbena podjetja povečala gradnjo novih stanovanj, hkrati pa so banke povečale obrestne mere za stanovanjske kredite.
19. V panogi zavarovalniških storitev so tri velike zavarovalnice, ki so medsebojno uskladile cene obveznega avtomobilskega zavarovanja.

Iz tega sklepamo, da zavarovalnice izvajajo strategijo

- A izločanja.
- B monopolizacije.
- C prevlade.
- D dogovarjanja.

20. Slika prikazuje proizvodnjo monopolnega podjetja.

Podjetje dosega monopolni dobiček pri

- A ceni P_1 in obsegu proizvodnje Q_1 .
 - B ceni P_2 in obsegu proizvodnje Q_2 .
 - C ceni P_3 in obsegu proizvodnje Q_1 .
 - D ceni P_4 in obsegu proizvodnje Q_3 .
21. Razdelitev v ožjem smislu je
- A porazdelitev ekonomskih subjektov med različne vrste proizvodnje.
 - B proces, v katerem se ugotovi, v kolikšni meri so zadovoljene potrebe ljudi.
 - C faza gospodarskega procesa, kjer se določi delež posameznika v podjetju.
 - D cilj proizvodnje, v kateri se ustvarjeni polproizvodi porabijo za nadaljnjo proizvodnjo.
22. Mezda (plača) je z vidika podjetja, ki organizira proizvodnjo,
- A proizvodni strošek, ki je odvisen od razmer na trgu dela.
 - B podjetniški dobiček, ki je odvisen od prodaje blaga na trgu.
 - C boniteta podjetja pri obračunu dohodnine.
 - D dejavnik kupne moči večjega dela prebivalstva, s čimer prek povpraševanja vpliva na gospodarsko dejavnost v narodnem gospodarstvu.
23. Marku se je lani povečala nominalna plača za 2 %. Realna plača pa se mu je povečala za 2,5 % zaradi
- A nespremenjene splošne ravni cen.
 - B 0,49-odstotne deflacije.
 - C 0,49-odstotne inflacije.
 - D denominacije.

24. Diferencialno rento prejme lastnik
- A vsakega obdelovalnega zemljišča, ne glede na višino stroškov obdelave.
 - B zemljišča, ki mu ga je odkupila lokalna skupnost zaradi gradnje lokalne ceste.
 - C izposojevalnice koles v urbanem okolju.
 - D rodovitnejšega zemljišča, ki se nahaja bližje trgu kmetijskih pridelkov.
25. Denar opravlja v gospodarstvu vlogo menjalnega posrednika, kadar
- A omogoča prodajo in nakupe najrazličnejših dobrin.
 - B določene valute omogočajo menjavo in plačila po vsem svetu, kot je nekoč to vlogo opravljal zlat.
 - C z njim plačujemo določene obveznosti brez neposredne materialne protivrednosti.
 - D se nova vrsta blaga na trgu ovrednoti v denarju.
26. Knjižni denar je oblika denarja, pri kateri posamezniki vse bolj uporabljajo
- A gotovino.
 - B papirnati denar.
 - C kovance in bankovce.
 - D negotovinske oblike plačevanja s plačilnimi karticami.
27. V menjalni enačbi $M = \frac{P \cdot Q}{V}$ predstavlja simbol M
- A vrednost ponujenega blaga.
 - B obtočno hitrost denarja.
 - C količino denarja v obtoku.
 - D raven cen.
28. Družba Ciklon, d. d., ki ima osnovni kapital razdeljen na 6.000.000 rednih delnic, je dosegla 60.000.000 EUR dobička v letu 2017. Skupščina delničarjev te družbe se je na redni letni seji odločila, da bo 20 % dobička namenila za dividende.
- Z analizo podatkov ugotovimo, da je Barbara, ki ima v lasti 1250 delnic te družbe, prejela dividendo v višini
- A 2.500 EUR.
 - B 3.000 EUR.
 - C 6.000 EUR.
 - D 12.000 EUR.

29. »Ameriški proizvajalec električnih avtomobilov Tesla bo kupil družbo SolarCity, ki se ukvarja s proizvodnjem in namestitvami sončnih celic v električne avtomobile. Posel je vreden 2,6 milijarde dolarjev. Povezava družb naj bi že v prvem letu prinesla 150 milijonov dolarjev prihrankov. Med drugim bi posel pomenil nižje stroške s strojno opremo in večjo proizvodno učinkovitost.«

(Prirejeno po: <http://www.vecer.com/tesla-bo-kupila-solarcity-za-2-6-milijarde-dolarjev-6232650>. Pridobljeno: 1. 8. 2016.)

Kapitalska povezava ameriškega proizvajalca električnih avtomobilov Tesla in družbe SolarCity se imenuje

- A konglomerat.
 - B horizontalna združitev.
 - C vertikalna združitev.
 - D menedžerski prevzem.
30. Država Landija je država blaginje, saj
- A obvladuje področje obrambe, ohranja red in mir v družbi ter na ekonomskem področju skrbi le za emisijo denarja in oblikovanje pogojev zunanje trgovine.
 - B se vmešava v delovanje tržnega mehanizma, da bi zaščitila posameznike pred tveganji (bolezen, brezposelnost, revščina ...) in zagotovila enake pogoje za vse člane družbe.
 - C se umika iz gospodarstva in zagotavlja uresničevanje lastninskih pravic, varuje trg in konkurenco s pravnim okvirom ter skrbi za red in zakonitost v družbi z učinkovitim delovanjem sodišč.
 - D je neoliberalna, poudarja večjo odgovornost posameznika za svoj razvoj, zato se zavzema za znižanje davkov na kapital in visok dohodek ter zagovarja zmanjšanje, pocenitev ali ukinitvev vseh javnih storitev.
31. Po metodi dohodkov izračunamo bruto domači proizvod (BDP) države tako, da
- A seštejemo dohodke od dela in kapitala in neto posredne davke.
 - B seštejemo potrošne izdatke, investicije, državne izdatke in neto izvoz.
 - C od prihodka vseh proizvajalcev dobrin in storitev odštejemo vmesno porabo.
 - D seštejemo vse dodane vrednosti vseh podjetij v gospodarstvu in odštejemo posredne davke.

32. V letu 2017 je država Boblandija, ki ima 2,2 milijona prebivalcev, ustvarila BDP/prebivalca v višini 5.024 BBL (boblandskih lir). Ob tečaju 1 EUR = 1,22 BBL je BDP Boblandije na prebivalca

- A 1.872 EUR.
- B 4.118 EUR.
- C 6.129 EUR.
- D 9.060 EUR.

33. Po slovenski statistični metodologiji sestavljajo aktivno prebivalstvo Slovenije

- A delovno aktivno prebivalstvo in registrirane brezposelne osebe.
- B zaposlene in samozaposlene osebe.
- C zaposlene osebe, osebe z lastnimi dohodki in vzdrževane osebe.
- D delovno aktivno prebivalstvo, osebe z lastnimi dohodki, vzdrževane osebe in registrirani brezposelni.

34. Bruto investicije

- A so vsota vseh investicij in amortizacije.
- B so vsota neto investicij in amortizacije.
- C so vsota neto investicij in akumulacije.
- D obsegajo vse investicije, ki povečujejo proizvedeno bogastvo.

35. Marko se je v januarju 2016 redno zaposlil. Upoštevajte podatke v preglednici in izračunajte, koliko dohodnine je plačal za leto 2016, če je znašala njegova neto letna davčna osnova 16.580 EUR.

Če znaša neto letna davčna osnova v EUR		Znaša dohodnina v EUR	
nad	do		
	8.021,34		16 %
8.021,34	20.400,00	1.283,41	+ 27 % nad 8.021,34
20.400,00	70.907,20	4.625,65	+ 41 % nad 20.400,00
70.907,20		25.333,60	+ 50 % nad 70.907,20

(Vir: <https://www.racunovodja.com/clanki.asp?clanek=9207/>. Pridobljeno: 26. 2. 2017.)

Marko je za leto 2016 plačal dohodnino v višini

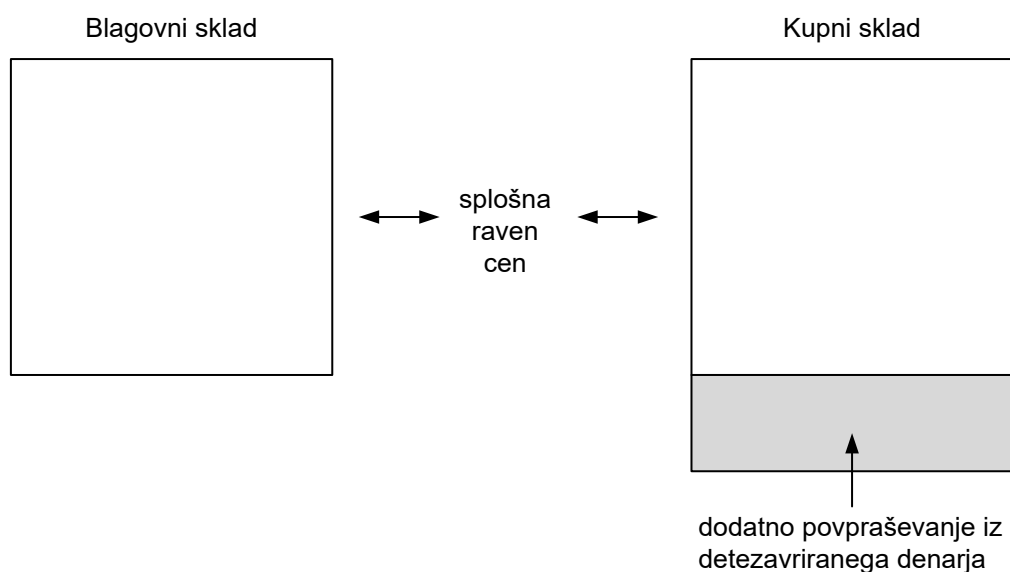
- A 2.310,83 EUR.
- B 3.594,25 EUR.
- C 4.476,60 EUR.
- D 5.760,01 EUR.

36. Primarni denar je

- A denar, ki ga imajo podjetja, posamezniki in institucije na računih pri poslovnih bankah.
- B gotovina v obtoku, ki jo izdaja samo centralna banka.
- C sestavljen iz denarnega agregata M_2 in repo poslov ter dolžniških vrednostnih papirjev z zapadlostjo do dveh let, delnic in/ali točk odprtih investicijskih skladov denarnega trga.
- D vsota denarnih agregatov M_1 , M_2 in M_3 .

37. Slika prikazuje razmerje med blagovnim in kupnim skladom v gospodarstvu.

Dano neskladje med blagovnim in kupnim skladom lahko odpravi centralna banka z

- A ekspanzivno denarno politiko tako, da zmanjša ponudbo denarja, zmanjša količino denarja v obtoku, posledica pa je padec obrestnih mer.
- B restriktivno denarno politiko tako, da poveča obdavčitev podjetij in zniža socialne transferje, da se državni proračun avtomatično izravna.
- C ekspanzivno denarno politiko, saj z nižjimi obrestnimi merami spodbudi večje investiranje, ki poveča agregatno povpraševanje in reši gospodarstvo iz nastale krize.
- D restriktivno denarno politiko, ko z zvišanjem obrestnih mer povzroči zmanjšanje obsega kreditov in skrči povpraševanje, da omili ali odpravi inflacijske pritiske na cene.

38. Depreciacija pomeni
- A zmanjšanje cene domače valute v sistemu drsečega deviznega tečaja, ko za enak znesek domače valute prejmemo manj tuje valute.
 - B zmanjšanje stopnje inflacije.
 - C povečanje cene domače valute v sistemu drsečega deviznega tečaja, ko za enak znesek domače valute prejmemo manj tuje valute.
 - D povečanje cene domače valute v sistemu trdnega deviznega tečaja, ko za enak znesek domače valute prejmemo manj tuje valute.
39. V svetu obstajata dva glavna pokojninska sistema. Za njiju velja, da
- A naložbeni sistem temelji na medgeneracijski solidarnosti, dokladni sistem pa je obvezni javni sistem, pri katerem se sprotna vplačila zavarovancev uporabljajo za tekoče izplačevanje pokojnin upokojencem.
 - B dokladni sistem spodbuja gospodarsko rast, saj spodbuja dolgoročno varčevanje prebivalstva, je manj občutljiv za politične pritiske in ni občutljiv za demografska gibanja, naložbeni sistem pa je odporen proti makroekonomskim šokom in povzroča višje administrativne stroške.
 - C naložbeni sistem omogoča zagotavljanje osnovnih zdravstvenih pravic, saj prispevke plačujejo vsi delavci, delodajalci, kmetje in upokojenci, dokladni sistem pa je namenjen doplačilu storitev in je namenjen posameznikom z dolgotrajnejšimi ali kroničnimi boleznimi.
 - D gre pri dokladnem sistemu praviloma za obvezni javni sistem, pri katerem se sprotna vplačila zavarovancev uporabljajo za tekoče izplačevanje pokojnin upokojencem, pri naložbenem sistemu pa zavarovanec plačuje prispevke, ki se zbirajo na njegovem osebnem računu, in po upokojitvi prejema rento.
40. Evropski sklad za regionalni razvoj je namenjen
- A boju proti brezposelnosti, poklicnemu izobraževanju in prekvalifikacijam.
 - B izvajanju skupne kmetijske politike in izboljšanju kakovosti življenja na podeželju.
 - C investicijam, ki ohranjajo in povečujejo število delovnih mest v manj razvitih regijah.
 - D modernizaciji pomorstva in ribištva ter poudarja trajnost evropskega ribištva.

